

Šumperk

Stávající stav

Město Šumperk leží na Severní Moravě, severozápadním směrem od města Olomouc. Město se rozkládá u západního okraje Hrubého Jeseníku a na pravém břehu řeky Desná. Šumperk je označován jako vstupní brána do Hrubých Jeseníků. Od okrajových částí města se zvedají zalesněné stráně kopců. V okolí města bylo vybudováno několik rybníků. Východním směrem od města je malá přehradní nádrž Krásno, která slouží jako přírodní koupaliště a je vhodná i pro vodní sporty.

Obce Rapotín, Vikýřovice a město Šumperk na sebe těsně navazují a leží na břehu řeky Desné. Zmíněné obce jsou ohrožovány povodňovými vodami od řeky Desné, která jimi protéká a zaplavuje větší část zástavby. V městě Šumperk je ohrožovaná řekou Desnou jihozápadní část města.

Při povodních 1997 byla vodami z řeky Desné zaplavena poměrně velká část zástavby města Šumperk, především na pravém břehu řeky. Nutno zde konstatovat, že koryto řeky Desné je ve stísněných poměrech mezi průmyslovou zástavbou a podél řad rodinných domů a domků úzké a málo kapacitní, a navíc jsou nízké i povodňové průtoky ve městě vzdouvány stávajícími dvěma pevnými jezy, které vzdouvají říční vody do pravobřežních náhonů pro energetické využití. Většinou je koryto řeky Desné v dnešní době neohrázované. Nové ohrázení v délce cca 500 m bylo při pochůzce patrné na levém břehu v úseku nad železniční tratí až po silniční most na odbočce z hlavní silnice I/11 přiléhající k pravému břehu řeky. Ochrana kolonie nových rodinných vil na sníženém terénu je řešena pomocí kamenobetonové ochranné zdi a výše proti toku pomocí přisazené zemní hráze.

Na mnoha místech je bohužel přisazena zástavba průmyslových areálů a rovněž rodinných domků a zahrádek až ke korytu, což neumožňuje plynulý odtok vyšších vod, ani soustavnou údržbu relativně hlubších částí koryt bez průjezdných berem a cest.

Při pochůzce bylo konstatováno, že koryto řeky Desné je na mnoha místech velice úzké, mělké a zanesené splaveninami, především při konvexních březích a těsně nad pevnými jezy (pevnými přelivy). Štěrkové propusti většinou dobře plní svoji funkci, pokud jsou funkční za povodní i mimo povodně při provozování náhonů a energetických děl na nich.

Do koryta řeky Desné je zaústěno na obou březích několik trubních, zaklenutých i otevřených odpadů a kanalizačních výustí, které většinou nemají hradící uzávěry a umožňují zpětný nátok říčních vod až do zástavby při větších povodních. Zahraditelný není ani pravobřežní odpad se dvěma troubami (cca DN 800) podcházející koryto náhonu v lokalitě Na Mlýnku.

Návrh protipovodňových opatření

Rovněž na území města Šumperka bude úrodná niva dotčena plánovaným silničním tělesem obchvatové rychlostní komunikace I/44, která rozdělí v určitých úsecích inundační území na dvě části a pravděpodobně způsobí i další vzdouvání vyběžených vod, pokud nebudou soustředěny do ohrázaného koryta.

Pro ochranu zástavby na obou březích řeky Desné v Šumperku bude nutno koryto řeky Desné zkapacitnit jeho rozšířením nebo zdvojením pomocí obtokových koryt, případně vybudovat na obou březích přisazené nebo raději odsazené ochranné hráze tam, kde to půjde. Zkapacitnění koryta, především nad stávajícími pevnými jezy, je možné uskutečnit rekonstrukcí obou pevných jezů na pohyblivé. Pevné přelivy by se měly nahradit vakovými jezy nebo klapkovou hradící konstrukcí.

Nové ochranné hráze bude třeba vybudovat především na pravém břehu, pravděpodobně v celé délce přes město Šumperk a rovněž nad městem. Výška ochranných hrází bude dána rovněž rozsahem rekonstrukce stávajících pevných jezů na toku řeky Desné ve sledovaném úseku

Pravý břeh:

- Pravý břeh podél náhonu jak pod pevným jezem, tak i nad jezem v lokalitě krátce nad obcí Dolní Studénky by mohl být zřejmě dostatečně vysoký a ochráněný i na stoletý průtok, pokud by se zkapacitnilo vlastní koryto Desné nad jezem a zkapacitnil stávající pevný jez pomocí pohyblivé vzdouvací konstrukce.
- Nad průmyslovým podnikem s malou vodní elektrárnou na stávajícím dobře opevněném a udržovaném přímém náhonu pod dalším pevným jezem (v lokalitě Na Mlýnku) je pravobřežní hráz řeky tvořena hrázemi náhonu. Výšku LB hráze náhonu je možné případně zvýšit pro ochranu zástavby za náhonem – na PB.
- V tomto případě je nutné osadit na stávajících trubních propustech podcházejících náhon alespoň zpětné klapky, případně raději stavítkové uzávěry na návodní straně otevřeného odpadu s manipulační šachtou pro umožnění přečerpávání odpadních vod do řeky Desné.
- Pevný jez v lokalitě Na Mlýnku je třeba nahradit pohyblivým i v levobřežní části.
- Ochranu zástavby města na pravém břehu nad jezem je možné řešit vybudováním ochranné hrádky nebo betonové zídky v úseku pod i nad silnicí II/446 a rozšířením stávajícího koryta ve stejném úseku – dle varianty č.1, případně zvážit účinek posílení odtoku povodňových průtoků ve stávajícím korytě i výstavbou nového obtokového (odlehčovacího) koryta na levém břehu v úseku přibližně od trafostanice až pod pevný jez – dle varianty č.2. Na obtoku by bylo nutno vybudovat pohyblivý jez a tři mosty na stávajících silničních komunikacích.
- Pravobřežní ochranné hráze nebo ochranné betonové zídky by pak pokračovaly proti toku od trafostanice až po zvýšený terén a silnici I/11 nad železniční tratí.
- Zástavbu na pravém břehu je možné ochránit až po Holubí potok zemní hrádkou nebo zídkou přisazenou ke korytu nebo ve vhodných úsecích i odsazenou od koryta.
- Rovněž nad Holubím potokem lze uvažovat o výstavbě ochranné hráze podél toku pro ochranu nové zástavby rodinných vil
- V každém případě je třeba zkapacitnit koryto nad pevným jezem rekonstrukcí stávajícího pevného jezu těsně nad zaústěním Holubího potoka.
- Ochranu přilehlé zástavby za pravobřežní hranou výše proti toku, tj. pod Rapotínem a rovněž v Rapotíně je možné uskutečnit pouze zkapacitněním vlastního úzkého koryta rozšířením pomocí svislých nábrežních zdí na obou březích nebo výstavbou ochranných zdí a zídek podél břehových hran a místní cesty nebo v trasách oplocení soukromých zahrad.

Levý břeh:

- Na levém břehu nad obcí Dolní Studénky je vhodné pokud možno co nejvíce využít inundační území s polními pozemky pro převádění částí povodňových průtoků, prakticky až po železniční trať.
- Variantně se uvažuje v této studii o vybudování druhého (odlehčovacího) koryta řeky Desné v úseku cca 400 m pod silnicí II/446 a cca 500 m nad silnicí II/446 s pohyblivým jezem a třemi silničními mosty.
- Zahrádky pod železniční tratí není třeba chránit na vyšší vody.
- Nad železnicí je již nově vybudovaná ochranná zeď a ochranná hráz až po příčnou silnici.

- Zahrádky a rodinné domy na levém břehu nad příčnou silnicí až po obec Vikýřovice a rovněž v obci je možné ochránit pouze zkapacitněním stávajícího úzkého koryta pomocí nábrežních svislých zdí nebo vybudováním ochranných zdí a zídek v trase oplocení stávajících zahrad.
- Opět se ve studii počítá s rekonstrukcí pevného jezu na pohyblivý těsně nad zaústěním Holubího potoka.

Obecné požadavky a opatření:

Obdobně jako v jiných úsecích toku řeky Desné a na jiných tocích v jiných lokalitách je třeba důsledně realizovat opatření proti zaplavování zástavby za břehovými hranami a za ochrannými hrázemi tak, že na výustních objektech různých kanalizačních odpadů a odvodňovacích příkopů budou osazeny provozní uzávěry se šachtami pro přečerpávání odpadních vod do recipientů nebo alespoň žabí klapky.

Náklady na protipovodňová opatření

varianta s rekonstrukcí jezu (na Mlýnku) a bez obtokového ramene: 108 mil. Kč

varianta bez rekonstrukce jezu a s obtokovým ramenem: 128 mil. Kč

